

Оксана ЯКИМІВ
директор Вигодської спеціальної школи
Івано-Франківської обласної ради,
заслужений працівник освіти України

Прийняття і підтримка як логіка освітнього менеджменту й культури доброчесності в закладі спеціальної освіти

У сучасний освітній простір «зайшли» такі терміни як «освітні послуги», «корекційно-розвиткові послуги», «ринок освітніх послуг», «замовник», «одержувач», «надавач (ретранслятор)», «провайдер освітніх послуг», «освітня автономія», «стратегія розвитку» тощо, а це вже терміни менеджменту, які структурують роль кожного учасника освітнього процесу в освітньому процесі.

З метою переосмислення підходів до організації спеціальної освіти в державі відбуваються процеси трансформації такого типу закладу загальної середньої освіти як спеціальна школа. Абзац другий п.2 ст35 Закону України «Про повну загальну середню освіту» зазначає, що спеціальна школа - заклад загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями інтелектуального розвитку, фізичними та/або сенсорними порушеннями. Така державна політика деінституалізації змушує менеджера цього типу закладу шукати нових підходів до організації освітніх процесів та академічної доброчесності через те, що вона, академічна доброчесність в спеціальній школі, має свій ціннісний інтерфейс, який полягає в тому, що навчання особливих дітей здійснюється по особливому, й пов'язане ще й з доброчесністю щодо інклюзивності кожного/кожної з них, з толерантністю до освітніх спроможностей особи, її стану здоров'я, доступністю й наявністю освітніх пристосувань, збереження й обробку персональних даних про врахування медичного діагнозу, організацію безбар'єрності, - словом усього того, що даватиме дитині відчуття безпеки. Адже освітній менеджмент в спеціальній освіті є ключовим елементом забезпечення якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами, що включає в себе планування, організацію, контроль і оцінку освітнього процесу з урахуванням потреб і спроможностей кожного учня; сподівань їх батьків; досягнень їх вчителів-дефектологів.

Звісно, що культура доброчесності важлива в будь-якій освітній установі, але в спеціальній освіті вона набуває особливого значення, бо вимагає створення такого ціннісного освітнього середовища, в якому домінує повага, толерантність,

емпатія та взаєморозуміння, що і є культурою доброчесності, де кожен особливий учень відчуває себе прийнятим і підтриманим.

Культура академічної доброчесності є логікою освітнього менеджменту такого типу закладу та ключовим орієнтиром основних документів, що регулюють його діяльність – Статуту, Правила внутрішнього трудового розпорядку, локальних розпорядчих документів та Освітньої Програми, Рішень Органу управління та Засновника.

Освітній менеджмент спеціальної школи має свої, відмінні від інших типів закладів загальної середньої освіти, особливості. Ними є:

- корекційно зорієнтована інваріантна складова освітньої програми цього типу закладу, довкола якої серед інших, відбуваються й такі управлінські процеси, як кадровий менеджмент, який спонукає дефектологів не лише до постійного зростання, а й до гнучкості та пристосування до особливостей кожного учня;

- ліцензування господарської діяльності не тільки з освітньої, а й з медичної практики, що впливає на інклюзивність кожного учня;

- толерантна, результативна корекція основного (інвалідизуючого або домінуючого) порушення;

- організація у період навчання життєдіяльності і виховного процесу в інституційному структурному підрозділі спеціальної школи (Пансіоні);

- безпека і збереження здоров'я на принципах результативних медико-педагогічних технологій;

- залучення до роботи психолого-педагогічного консилиуму експертів, експертність яких пов'язана не лише зі спеціальною освітою, а й з різними галузями – від медицини до соціального захисту.

Аналізуючи вищенаведене, отримуємо розуміння того, що закладом освіти управляє не лише директор школи одноосібно, а система, смислова роль кожного гвинтика якої має свою цінність, що є партисипативною клієнтоорієнтованою формою екологічного менеджменту (рисунок 1).

КЛІЄНТСЬКИЙ

ВИМІР

ШКОЛА ОСВІТНІХ УПРАВЛІНЦІВ 2019

ЕКОСИСТЕМА СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЯ

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЯ

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЯ

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ

ІНТЕГРАЦІЯ

ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

ІДЕЯ

ДЕМОКРАТИЧНА, ДИНАМІЧНА СИНЕРГІЯ ОСВІТНІХ ТА ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НАВУЧЕНИХ ДІТЯМИНОУ НАС СФОРМУЮТЬ ЇЇ УСПІШНЕ МАЙБУТНЄ

ЦІННОСТІ

- емпатія і довіра
- повага до особистості
- особлива освіта для нових дітей
- рівні можливості для всіх

МІСІЯ

ДІВЕРСИФІКУВАТИ СТАТІВІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ, РЕІНТЕГРУВАТИ НАВЧАННЯ І ПІДПРИЄМСТВО ТА НА ЇЇ ОСНОВІ СПІВМІСЛИТИ РОЗВИТОК КОНЦЕПТІВ ВІСНОВОК ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ ВИСЬОКОМОГО НАВЧАННЯ І ОСВІТИ

СПІВМІСІЯ

МИ ПРАГНЕМО ДОВІРИТИ ДІТЯМ НАШ ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТ І ВІРИТИ ІМ. - І ЦЕ НАША СПІЛЬНА МЕТА, НАША СПІВМІСІЯ. - СПРАВА, ЯКОЮ КОЖЕН З НАС ГОРИТЬ І ЖИВЕ

КЛІЄНТСЬКИЙ ПРОФІЛЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

ВІЗІЯ

Наш заклад загальної середньої освіти України є єдиною на Прикарпатті спеціальною школою для дітей з порушеннями зору, яка більш як пів століття допомагає їм здобути якісну освіту і зберегти зір та вибрати майбутній шлях свого розвитку; розвиває спеціальну педагогіку у державі та сприяє розвитку власної української системи інклюзивного навчання, постійно оновлюючи методи роботи та впроваджуючи власні інноваційні практики на основі компіляції світових досягнень; створює своєю діяльністю передумови для знаходження суспільством рішень щодо основних принципів освіти і рівних можливостей для всіх

ЦІЛІ

- диференціювати особистісний освітній розвиток життєвих компетенцій здобувачів освіти
- осучаснити зміст освітньо-реабілітаційного процесу у контексті нової української школи
- визначити і тифологізувати навчально-дидактичні особливості та обладнання для забезпечення якості спеціальної освіти

ЦІННОСТІ

- світло перед темрявою, освіта - перед діагнозом
- успішна самореалізація і соціалізація для всіх
- максимальне втілення дитячої мрії
- нічого про нас без нас

МІСІЯ

Навчати освітлених дітей по особливому, розвивати їх незвичайні можливості

Сортувати і чинити, щоб історично виникла система гуманітарної освіти і освітній процес до якого мали рівний доступ усі діти незалежно від своїх особливостей

Мотивувати і наповнювати освітній процес на основі власних ідей, а не шаблонних та невдачливих концепцій

СУПЕРВІЗІЯ

НАШ VISUS OSVITI ZMINIT POGLED NA SVIT

Кожен зі згаданих клієнтів у клієнтському профілі Вигодської спеціальної школи Івано-Франківської обласної ради вирішує завдання допомогти особливій

дитині здобути якісну освіту та підтримує місійні кейси закладу спеціальної освіти (рисунок 2).

При цьому безпека і збереження здоров'я є визначальними ціннісними орієнтирами академічної доброчесності, що часто перебуває на шальках терезів і дискусій щодо оцінювання досягнень особливих дітей. Бо академічна доброчесність – це практики та підходи, які використовують вчителі дефектологи, організовуючи якісну спеціальну освіту, про їхні цінності і викладацьку культуру, рівень ефективності роботи педагогів та їхнього задоволення від праці. а також про управлінські моделі, що застосовує при цьому освітній менеджер.

Державний процес впровадження концепцій інклюзивності, доступності, цифровізації, трансформації спеціальної освіти вимагає від усіх учасників освітнього процесу опанування новітніми й сучасними цифровими навичками, що слід віднести до зародження новітньої хвилі академічної доброчесності, особливо щодо цифрового освітнього менеджменту в управлінських процесах.

В ці непрості для нас, дефектологів, дні, попри військову солідарність світу, зародився ще й світовий процес взаємодії з педагогами дефектологами через організацію двостороннього, двомовного навчання, взаємоконсультацій

задля якісної спеціальної освіти дітей з ООП, що відкриває світовій спільноті нашу сильну й результативну українську корекційну освіту, яка є цілком конкурентною у світовому вимірі, адже унікальністю її є те, що українські педагоги здобувають і предметну і корекційну освіту, почасти і не одну, чого ще немає у світі.

Варто також виокремити цифрову управлінську академічну доброчесність на загальному фоні стрімкого цифрового розвитку держави, що також виокремлює нас у глобальному світовому просторі. Відбувається й зростання попиту на дистанційну освіту як для нормотипових, так і для дітей з порушеннями, через бажання і батьків і їх дітей отримати більш індивідуалізоване та гнучке навчання, яке враховує їхні потреби та можливості. В українських дітей – дистанційна спеціальна освіта це ще й необхідність, зумовлена війною і втратою через неї освітніх спроможностей. Як освітянка практик констатую також те, що дистанційна освіта створила не лише нові виклики та перешкоди для дітей з особливими освітніми потребами, але й дала нам поштовх для пошуку і розвитку нових освітніх компетентностей, академічну доброчесність яких треба буде співвідносити на науково досліджуваній рівень.

Знаємо, що сьогодні нам треба подолати не лише технологічні труднощі дистанційної освіти а й психологічні, серед яких втрата соціального контакту та емоційної підтримки однолітків і вчителів, що призвело до почуття самотності, ізоляції, стресу та депресії, які вимагають застосування новітніх успішних практик освітнього менеджменту в спеціальній освіті з врахуванням в ньому академічної доброчесності. До того ж, в умовах війни для спеціальної школи з'явилась й додана цінність – реабілітація військових, що набули особливостей унаслідок служінню Україні та нашого захисту, тому інтерфейс освітнього менеджменту та академічної доброчесності в спеціальній школі набуває нових, дуже відповідальних і тонких сенсів з соціалізації і толерування суспільства.

Розуміємо також, що вже завтра нам слід подбати й про розвиток ідентичності власне української спеціальної освіти на основі соціальних досліджень щодо забезпечення безбар'єрного простору суспільства, щоб скоординувати зусилля усіх зацікавлених сторін на різних рівнях (міжнародному, національному, регіональному, місцевому) та комплексно підійти до створення мережі підтримки та співпраці між усіма зацікавленими стейкхолдерами інклюзивної та спеціальної освіти не лише дитини, а й ЛЮДИНИ з особливостями, як і нормотипової загалом.

Досліджуємо і проблеми і досягнення своїх учнів, що опинились на індивідуальній формі навчання через війну і тих, що перемістилися в іншу державу і здобувають освіту очно в тому місці, де опинились, а дистанційно там, де навчались, або навпаки, вибудовуємо нові двосторонні мости академічної

доброчесності. Тим самим демонструємо світові переваги організованої в Україні спеціальної освіти, яка через кризову реформу деінституалізації дала поштовх до переосмислення ціннісних орієнтирів світові щодо нас. «Український контекст, з одного боку, особливий, а з іншого — ні. Тут багато моментів, які є впізнаваними у світі в різних ситуаціях, але ми маємо свій шлях, яким пишаємося. Маємо свої проблеми й здобутки,- Олександр САВРУК.

Попереду у нас складний процес академічного освітнього менеджменту, що полягатиме в розробці та впровадження стандартів та нормативів дистанційної освіти для дитини з ООП, а також забезпечувати їх академічну доброчесність, моніторинг та контроль. Не забуваємо й про те, як стрімко й динамічно відбувається цифровий розвиток а також те, що в наше життя увійшов штучний інтелект, які вимагають володіння ними у всіх сферах людського життя, навіть якщо воно особливе, перетворюючи візуальний світ незрячого на чуттєвий, і це той виклик, що треба нам подолати і пристосувати до потреб особливої дитини не віртуально, а реально.

А в реаліях є те, що глобальний світ, дав прихисток українським дітям від війни... і я дякую колегам педагогам дефектологам з усього світу за суголосний спеціальний освітній процес, що відбувається у різних куточках світу, в тому числі дистанційно.

Наші діти отримали не тільки багатомовну освіту, а й побачили світову історію і культуру, та відчули турботу про себе, про своє життя, яке ніхто не має права забирати.

А завдання урядів цивілізованих країн, вчителів усього світу і батьків усіх дітей – забезпечити їм гідне життя і гідну освіту, що й треба задекларувати як культуру доброчесності в освітньому менеджменті, що стане визначальним чинником смислових сенсів якісної спеціальної освіти.